

Naar een nieuw en beter MBO

Er zijn momenteel veel zorgen over de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt voor het Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO). Aan de ene kant is er de angst dat veel werk op MBO-niveau verdwijnt door robotisering. Aan de andere kant ziet het bedrijfsleven en de zorgsector de behoefte aan MBO'ers met de juiste opleiding snel toenemen.

Het is duidelijk dat er iets moet veranderen. Maar er is meer nodig dan het simpel bijsturen van het beleid. Het Limburgse ROC Leeuwenborgh ontwikkelde de visie van het MBO als een ecosysteem waarin bedrijven, beroepsopleidingen, overheden en maatschappelijke partners nauw met elkaar samenwerken en daarmee binnen de regio hybride, functionele eenheden vormen.

Dit is een mond vol, maar waar gaat het om? Om het cru te zeggen: het huidige MBO opleidingssysteem is te sterk intern gericht, door overheidsregels gestuurd en daarmee onvoldoende geïntegreerd voor haar primaire doelstelling: het opleiden voor veranderende beroepen. Verticale verantwoordingskaders naar Ministeries en inspecties moeten aangevuld worden met een regionale maatschappelijke inbedding in een ecosysteem van alle betrokkenen dat zich richt op een integrale vernieuwing van het onderwijs.

Wat kan het MBO zelf doen?

De samenwerking van het MBO met bedrijven richt zich nu vooral op het creëren van stageplaatsen. Om nieuwe stappen te zetten zou het MBO kleine netwerken met bedrijven en andere onderwijsinstellingen kunnen creëren om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt in hun regio te verbeteren. Dit moet deel uitmaken van een brede beweging, die boegbeelden vanuit het bedrijfsleven aan zich verbindt om het draagvlak onder bedrijven te vergroten.

Ook zou het MBO zich actiever kunnen opstellen wanneer bedrijven met vacatures zitten. Bedrijven melden zich nu pas bij MBO-opleidingen als ze er niet in slagen een geschikte kandidaat te vinden. De scholen zouden zich actiever kunnen opstellen door direct als er een vacature ontstaat bedrijven te helpen zoeken naar een geschikte kandidaat onder hun studenten of hun alumni uit eerdere jaren. Ook zouden MBO-instellingen een 'Bedrijvencontactpunt' kunnen openen, waar bedrijven terecht kunnen met hun vragen. Vaak is het voor bedrijven niet duidelijk wie binnen een MBO school de aangewezen

persoon is om met een bepaalde vraag te benaderen. Een loket voor bedrijven zou dit kunnen vergemakkelijken.

Wat kunnen overheden en het bedrijfsleven doen?

De overheid kan samenwerking tussen MBO-instellingen en bedrijfsleven faciliteren door minder strikte wet- en regelgeving. Daarbij moet er voor MBO scholen voldoende 'moderniseringsruimte' komen om met het bedrijfsleven experimenten uit te voeren gericht op het verbeteren van de kwaliteit en de arbeidsmarktrelevantie van het onderwijs. Ook zou de overheid moeten streven naar prestatie-indicatoren die geen tegenstrijdigheden opleveren voor mbo-instellingen. Zo moet iedereen met het juiste diploma worden toegelaten, ook al is iemand onvoldoende gemotiveerd, terwijl MBO-instellingen worden afgestraft als zo'n student de opleiding niet afmaakt. Voor het bedrijfsleven is het belangrijk om een grotere rol te spelen in het ecosysteem van het MBO. Bedrijven kunnen dan vooraan staan bij het vinden van pas afgestudeerden. Het bedrijfsleven zou dan wel een grotere verantwoordelijkheid moeten nemen voor praktijkprojecten voor studenten en de begeleiding bij stages. Ook kan het bedrijfsleven het MBO ecosysteem versterken door studenten bijbanen aan te bieden die aansluiten bij de opleiding die zij volgen. Nu hebben veel studenten een bijbaan die niet aansluit bij hun opleiding, maar wel veel tijd kost en daardoor een negatief effect kan hebben op de schoolprestaties. Als bedrijven studenten bijbaantjes aanbieden die wél aansluiten bij hun opleiding, dan leren studenten iets waar ze wat aan hebben. Dit heeft bovendien als groot voordeel dat er banen vrijkomen voor mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt.

Denktank NSI Universiteit Maastricht: Jos Kusters (ROC Leeuwenborgh), Andries de Grip, Paul Iske, Christoph Meng, Davey Poulissen, Theo Schuyt (Universiteit Maastricht), Gert Enning (Koninklijke Metaalunie), Math Jongen (Gemeente Maastricht), Jef Pleumeekers, Theo Thuis (Q Park), Rob van Velthoven (ROC Leeuwenborgh).